

Адабияттар:

1. Басова И.А. Методические рекомендации по обучению студентов 1-3 курсов языковых вузов в рамках курса «General English» в сборнике *Сборник научных и учебно-методических трудов*, место издания *Издательство МГУ Москва*, с. 36-40
2. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам [Текст] / Н.Д. Гальскова, Н.И.Гез. Москва: Издательский центр «Академия», 2006. 336 с.
3. Керимбаева Н.К. Эффективность применения грамматико-переводного метода при обучении английскому языку [Текст] // Н.К. Керимбаева. *Мировая наука*. 2019. №10 (31). С. 101-103.
4. Коньшева А.В. Английский язык. Современные методы обучения [Текст] / А.В. Коньшева. - Мн.: ТетраСистемс, 2007. - 352 с.
5. Шукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обуч. языкам) [Текст] / А.Н. Шукин, Э.Г. Азимов. М.: Издательство ИКАР, 2009. 448 с.
6. Шишканова К. А. Использование игр на уроках английского языка с целью формирования коммуникативной компетенции учащихся [Текст] / К. А. Шишканова, Е.А. Ермолаева // *Иностранные языки: проблемы преподавания и риски коммуникации*. Саратов: Издательство "Саратовский источник", 2020. С. 360-364.
7. Гюльмамедова Р.Р. Игровые технологии в процессе обучения иностранным языкам [Текст] / Р. Р. Гюльмамедова, А. А. Логинова // *Иностранные языки в контексте межкультурной коммуникации: Материалы докладов XII Всероссийской научно-практической конференции с международным участием*, Саратов, 25-26 февраля 2020 года. Саратов: Издательство "Саратовский источник", 2020. С. 181-186.

УДК: 802.0.37.022

Маматилда кызы Элиза, окутуучу,
e-mail: eliza.uzekova@gmail.com
Омарова Бегимай Эрнисовна,
Ош мамлекеттик университет
e-mail: omarovabma@gmail.com

ЛЕКСИКАНЫ ОКУТУУДА ИНТЕРНЕТ РЕСУРСТАРЫН КОЛДОНУУНУН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Окуу процесси айлана-чөйрөгө карабастан жемиштүү болушу үчүн мугалим ийкемдүү жана чыгармачыл болушу керек экендигин азыркы дүйнөнүн реалдуулугу көрсөттү. Чет тилин окутуунун негизги максатын – чет тилдердин коммуникативдик компетенттүүлүгүн калыптандырууну ишке ашырууга мүмкүндүк берүүчү иштин жаңы формаларын, ресурстарын табуу маселеси өзгөчө курч болуп калды. Студенттерди чет тилинде сүйлөтпөй туруп, чет тилин окутабыз деп айтууга да болбойт. Ал эми чет тилинин өзөгүн тилдин лексикалык кору түзөт, демек, лексикалык жөндөмдөрдү өнүктүрбөй туруп МККны түзүү мүмкүн эмес. Мына ошондуктан кептин лексикалык аспектинин мазмунун изилдөө жана лексикалык көндүмдөрдү калыптандыруу процессинде интернет-ресурстарды киргизүүнүн натыйжалуулугун талдоо бул изилдөөнүн максаты болуп саналат. Макалада Ediscandy, Quizlet жана Kahoot лексикалык көндүмдөрүн калыптандырууда эң эффективдүү көрүнгөн интернет-ресурстарга анализ берилген. Авторлор интернет-ресурстарды колдонуунун негизги өзгөчөлүктөрүн аныктоонун негизинде талдоо жүргүзүшкөн, лексиканы үйрөнүү баскычы, артыкчылыктар кемчиликтер белгиленген.

Ачык сөздөр: билим берүү; чет тили; Интернет булактары; лексикалык жөндөмдөр.

Маматилда кызы Элиза, преподаватель,
Омарова Бегимай Эрнисовна,
Ошский государственный университет

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСОВ В ОБУЧЕНИИ ЛЕКСИКИ

Реальность сегодняшнего мира показала, что для того, чтобы процесс обучения был продуктивным независимо от окружающей среды, учитель должен быть гибким и творческим. Особенно остро встала проблема поиска новых форм работы и ресурсов, позволяющих реализовать главную цель обучения иностранному языку - формирование коммуникативной компетенции иностранных языков. Нельзя сказать, что мы обучаем иностранному языку, не заставляя студентов говорить на иностранном языке. А ядром иностранного языка является лексическая база языка, поэтому без развития лексических навыков формировать ИКК невозможно. Именно поэтому целью данного исследования является изучение содержания лексической стороны речи и анализ эффективности внедрения интернет-ресурсов в процесс формирования лексических навыков. В статье анализируются интернет-ресурсы, которые кажутся наиболее эффективными для формирования лексических навыков: Educandy, Quizlet и Kahoot. Авторы провели анализ, основанный на выявлении основных особенностей использования интернет-ресурсов, отмечен этап изучения лексики, преимущества и недостатки.

Ключевые слова: образование; иностранный язык; Интернет-ресурсы; лексические навыки

Mamatilda kyzy Eliza, lecturer,
Omarova Begimai Ernisovna, lecturer,
Osh State Universit

FEATURES OF USING INTERNET RESOURCES IN TEACHING VOCABULARY

The reality of today's world has shown that in order for the learning process to be productive regardless of the environment, the teacher must be flexible and creative. Particularly acute was the problem of finding new forms of work and resources to realize the main goal of teaching a foreign language – the formation of the communicative competence of foreign languages. It cannot be said that we teach a foreign language without forcing students to speaking skills in language learning. And the core of a foreign language is the lexical base of the language, therefore, without the development of lexical skills, it is impossible to form an ICC. That is why the purpose of this work is to study the content of the lexical side of speech and analyze the effectiveness of the introduction of Internet resources in the process of forming lexical skills. The article analyzes Internet resources that seem to be the most effective for the formation of lexical skills: Educandy, Quizlet, Learnis, and Kahoot. The authors conducted an analysis based on identifying the main features of the use of Internet resources, noted the stage of studying vocabulary, advantages and disadvantages.

Key words: education; foreign language; Internet resources; lexical skills

Киришүү. Акыркы жылдары билим берүү мекемелеринде жаңы маалыматтык технологияларды колдонуу маселеси байма-бай көтөрүлүүдө. Булар жаңы техникалык каражаттар гана эмес, окутуунун жаңы формалары жана ыкмалары, окуу процессине жаңыча мамиле кылуу. Чет тилдерин окутуунун негизги максаты – студенттердин коммуникативдик маданиятын калыптандыруу жана өнүктүрүү, чет тилин практикалык өздөштүрүүгө үйрөтүү маселелери абдан актуалдуу болуп калды .

Лексикалык көндүмдөрдүн калыптануу өзгөчөлүктөрү менен байланышкан проблемаларды көптөгөн окумуштуулар, анын ичинде Дж. О'Мэлли, А. Чэмот, Г. Палмер, Ч. Фриз, И.Л. Бим, В.А. Бухбиндер, Гальскова, И.А. Грузинская, Г.В. Гольдштейн, А.А. Любарская, С.В. Калинина, Э.Г. Азимов, Н.В. Николаев, Е.И. Пассов жана башкалар.

Интернет-ресурстарды жана алардын лексикалык көндүмдөрдү өнүктүрүүгө карата натыйжалуулугун изилдөөгө олуттуу салым кошкон О.В. Амелина, Э.Г. Азимов, З.Р. Девтерова, О.А. Обдалова, Н.В. Шарыпов жана башкаларды кошсок болот [1; 6]. 19-кылымдын аягынан тарта чет элдик жана ата мекендик окумуштуулар кептин лексикалык жагын изилдеп келишет. Кепти ушул өңүттөн изилдеген жаңыча көз караштагы методисттердин катарына И.А. Грузинская, Г.В. Гольдштейн, А.А. Любарскаяларды киргизсек болот, алар «активдүү лексика» жана «пассивдүү лексика» терминдерин методикага биринчи жолу киргизген, ошондой эле алар менен иштөө үчүн көнүгүүлөрдү тандоодогу айырманы аныктаган. А.А. Миролубов, И.В. Рахманов, В. Цетлин лексиканын методологиялык типологиясын жарыкка чыгарган, ал кийинчерээк лексикалык бирдиктерди изилдөөдөгү кыйынчылыктарды аныктоого мүмкүндүк берген [5].

Дж.О'Мэлли жана А.Чэмот дагы чет тилин окутуу стратегияларын изилдешкен [6]. И.Л. Бим - лексикалык бирдиктерди өздөштүрүүдөгү кыйынчылыктарды изилдөөгө чоң салым кошкон. Табылган кыйынчылыктарды эске алып, И.Л. Бим лексика менен иштөө принциптерин сунуш кылган [3]. Лексикалык бирдиктердин методикалык типологиясын С.В. Калинина, М.С. Латушкина, А.А. Залевская Г. Палмер, Ч. Фриз ж.б.түзүшкөн. Бүгүнкү күндө да чет тилин окутуунун методологиясында эң кеңири таралган типология Н.В. Николаевге таандык. Э.И. Пассов лексикалык ыктарды изилдөө менен алектенген. Э.И. Пассов тарабынан сунушталган сөздөрдүн семантизациясынын ыкмалары методикада бекемделген [7].

Интернет-ресурстарды изилдөө аспектисинде О.В. Амелина, З.Р. Девтеров жана О.А. Обдалов ж.б. эмгектерин белгилеп кетүүгө болот. Алар интернет-ресурстардын студенттин лексикалык жөндөмүн жана инсандыгын калыптандырууга тийгизген таасирин изилдешип, интернет-ресурстар окууга багытталган мамилени ишке ашырууга мүмкүндүк берерин, окуучулардын мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен окууну жекелештирүүнү жана дифференциациялоону камсыз кылаарын далилдей алышты [4].

Изилдөөнүн максаты – англис тили сабактарында лексиканы үйрөтүүдө интернет ресурстарын колдонуу мүмкүнчүлүктөрүн карап чыгуу.

Максат өз кезегинде төмөнкү милдеттерди чечүүнү талап кылат:

1. Англис тили сабагында кептин лексикалык жагын окутуунун мазмунун үйрөнүү.
2. Окуу процессинде интернет ресурстарын колдонуунун өзгөчөлүктөрүн ачып берүү.
3. Интернет ресурстарынын негизги мүнөздөмөлөрүн жана аларды чет тилин окутууда колдонуунун өзгөчөлүктөрүн белгилөө.

Изилдөөнүн жаңылыгы – англис тили окутууда лексика көндүмүн калыптандырууда колдонулган интернет ресурстарынын артыкчылыктарын аныктоо менен шартталат.

Изилдөө методологиясы. Бул илимий изти жазууда негизинен лексиканы окутууда колдонууга ылайыктуу интернет ресурстарына жана Интернет ресурстарды

изилдеген адабияттарга кыскача анализдер берилди. Чет тилин окутууда окуучулардын лексикалык көндүмүн өстүрүүдө колдонулган натыйжалуу ресурстарга, алардын колдонуу өзгөчөлүктөрүнө мүнөздөмөлөр берилди, артыкчылыктары, кемчилдиктери белгиленди. Бул интернет ресурстар 2022-2023-окуу жылында “Академка” окуу борборунда 9-класстын окуучулары менен практикаланды.

Изилдөөнүн натыйжасы. Лексиканы үйрөтүү чет тилин окутуунун методикасындагы эң маанилүү маселелердин бири. 19-кылымдын аягынан азыркы учурга чейин биздин өлкөдө да, чет өлкөлөрдө да тилчилер жана методисттер чет тили сабактарында кептин лексикалык жагын ийгиликтүү өздөштүрүүгө мүмкүндүк берүүчү эффективдүү жолдорду, ыкмаларды, окуу куралдарын табуу үчүн бул маселени изилдеп келишет.

Биздин өлкөдө 20-кылымдын 60-жылдарына чейин сөз байлыгынын ролу бааланбай келген. Лексикалык көндүмдөрдү жана сүйлөө көндүмдөрүн калыптандыруу боюнча көнүгүүлөр дээрлик колдонулган эмес, анткени лексика грамматика менен иштөөнүн, тексттерди окуунун жана башкалардын натыйжасында эсте калат деген пикирлер болгон. Чет тилин окутуунун методикасын өнүктүрүүнүн маанилүү этабы лексиканы үйрөтүүдө көнүгүүлөрдүн маанилүүлүгүн таануу жана принциптерди иштеп чыгуу маанилүү этаптардан болуп калды.

Бир нече убакыт өткөндөн кийин, окумуштуулар лексиканы өздөштүрүү чет тилинин коммуникативдик компетентүүлүгүн калыптандыруунун ажырагыс жана маанилүү бөлүгү экендигине макул болушту. Методисттер лексикалык жөндөмдөрдү, аларды түзүүнүн жолдорун, ошондой эле лексиканы окутуунун мазмунун тереңирээк изилдей башташты. Билим берүүнүн мазмунунун лингвистикалык, психологиялык жана методологиялык компоненттерин аныктоо лексикалык аспектин изилдөөгө жана лексиканы окутуунун негизги пункттарын бөлүп көрсөтүүгө мүмкүндүк берди. Өткөн кылымдын биринчи жарымынан баштап жалпы дидактиканын жана жеке методологиянын жаңы багыттары пайда болуп, окуу процессине жаңы окуу куралдары акырындык менен киргизүү колго алынган жана окутуунун методологиясы өнүгүү жолуна жаныча ыкмаларды алып келе баштаган. Чет тилин окутууга техникалык прогресстин жетишкендиктери олуттуу таасирин тийгизди, чет тилдик чөйрөнү түзүүнүн жолдору, көндүмдөрдү калыптандыруунун жаңы каражаттары пайда болду.

21-кылымда илим, техниканын дүркүрөп өсүшү жана интернет доорунун келиши мугалимдин ролун өзгөртүп, ал билимдин алып жүрүүчүсү жана котормочусунан билим берүү процессинин уюштуруучусу болуп калды, ал окуучулардын ар биринин жеке өзгөчөлүктөрүнө жараша жаңы көндүмдөрдү жана жөндөмдөрдү калыптандырууга жардам берет.

Маалыматтуулук, мобилдүүлүк, көп түрдүүлүк заманбап билим берүү каражаттарына коюлган негизги талаптар. Интернет-ресурстарындагы билим берүү сайттары ушул талаптарга жооп берет, ошондуктан акыркы жылдары аларды колдонуу кеңири жана популярдуу болуп баратат.

“Интернет ресурстары” чет тилин үйрөнүүчүлөр үчүн Интернетте жайгаштырылган атайын окуу материалдары – билим берүү порталдары, дистанттык окутуу курстары, электрондук сөздүктөр, автордук системалар, электрондук китепканалар, билим берүү веб-баракчалары жана башкалар эсептелет [2].

“Интернет-ресурсу” термининин эң кеңири таралган аныктамалары бар жана кеңири таралганы интернет-ресурстун интегралдык программалык камсыздоонун, аппараттык жана техникалык каражаттардын, ошондой эле Интернетте жарыялоо үчүн арналган жана белгилүү бир текст, графикалык жана үн формасында чагылдырылган маалыматтын жыйындысы катары эсептесек болот.

“Интернет-ресурстар” – маалымат технологиялардын жардамы менен жеткиликтүү болгон жана дайыма жаңылануу режиминде турган маалымат технологияларынын жана маалымат базаларынын бүтүндөй комплекси түшүндүрүлөт [8].

Кеп мектеп окуучуларын окутууда интернет-ресурстарды колдонуунун натыйжалуулугу жөнүндө болуп жаткандыктан, билим берүү интернет ресурстарынын өзгөчөлүктөрүн изилдөө максатка ылайыктуу.

Н.В. Шарыпованын пикири боюнча, билим берүүчү интернет ресурстары – бул билим берүүнүн белгилүү бир деңгээлиндеги жана белгилүү бир предметтин чөйрөсүндө окуу процессинде колдонуу үчүн атайын түзүлгөн, ошондой эле билим берүү системасынын, билим берүү мекемелеринин же билим берүү органдарынын ишин маалыматтык камсыздоо үчүн арналган ресурстар болуп саналат. [10]. Дагы бир белгилеп кете турган нерсе, билим берүүчү интернет ресурстары окуу процессинде колдонуу үчүн атайын түзүлгөндүгү менен айырмаланат.

Интернет-ресурстарды колдонуу билим берүүнүн жогорку деңгээлинде өзгөчө актуалдуу экендиги жалпы кабыл алынган, анткени дал ушул куракта студенттер чет тилин үйрөнүүдө көбүрөөк өз алдынчалыкты көрсөтө алышат. Бирок, заманбап интернет-ресурстар жашына жана тил деңгээлине карабастан, ар бир окуучуга жеткиликтүү болуп түзүлгөн. Алар маалымат алуунун, сөз байлыгын жана билимин кеңейтүүнүн, ошондой эле когнитивдик жана коммуникациялык көндүмдөрдү өнүктүрүүнүн каражаты катары иштешет.

Интерактивдүү окутуунун каражаты болгон интернет-технологиялар окуучулардын психологиялык жана социалдык сапаттарын өнүктүрөт

1. Жагымдуу окуу атмосферасын түзүү студенттерди чет тилин үйрөнүүгө түрткү берет, ал эми жасалган иш-аракеттерге оң эмоционалдык кайтарым берүү айрым тапшырмаларды аткаруунун натыйжалуулугун жогорулатат [4].

Интернет-ресурстарды колдонуунун маанилүү артыкчылыгы, алар окуунун индивидуалдаштырууну оптималдаштыруу куралы катары иштейт. Интернет ресурстарын өз алдынча тандоо мугалимге окуучулардын психикалык процесстеринин, кабыл алуусунун, ой жүгүртүүсүнүн жана эс тутумунун өзгөчөлүктөрүн эске алууга мүмкүндүк берет. Мындан тышкары, көптөгөн билим берүү кызматтары даяр шаблондордун китепканалары болуп саналат, буга байланыштуу окуучунун тил көндүмдөрүнүн учурдагы деңгээлин эске алуу менен мугалим өзү тапшырманын татаалдыгын аныктайт.

Мугалим үчүн интернет-ресурстардын дагы бир маанилүү артыкчылыгы – тестирилөө системасы, ал аткарылган тапшырмаларды текшерүүгө убакытты жана күчтү бир топ кыскартат. Көзөмөлдөө жана өзүн өзү башкаруу системасын жөнөкөйлөштүрүү чет тилин үйрөнүү процессине оң таасирин тийгизет, анткени ишти баалоо системасы да автоматташтырылган, бул бардык түшүнбөстүктөр менен каталарды жок кылат. Интернет ресурстарынын дагы бир маанилүү артыкчылыгы – мугалим алардын жардамы менен онлайн режиминде да сабак өтө алат.

Интернет ресурстары – бул көп жолу колдонууну билдирген инструмент, демек, окуучу түшүнбөгөн же начар аткарган тапшырмага ар дайым кайрылып, негизги ойлорду эсине салуу үчүн маалыматты окуй алат. Бардык маалымат ачык, тармакта сакталат, студент өз кыйынчылыктарын өз алдынча жана натыйжалуураак чече алат.

О.В. Амелина билим берүү процессинде электрондук ресурстарды колдонуунун натыйжалуулугу боюнча изилдөө жүргүзүп, интернет ресурстары:

1. *Окуучулардын таанып билүү активдүүлүгүн жогорулатат.*
2. *Окуу үчүн оң мотивация менен камсыз кылат.*
3. *Өз алдынча иштөө жана изилдөө иш-аракеттеринин көндүмдөрүн калыптандырат, деп далилдейт [1].*

Ошентип, окуучулардын маалыматтык технологиялык сабаттуулугунан улам окуу процессинде интернет-ресурстарды колдонуу реалдуулуктун талабына айланып баратканын көрөбүз. Интернет-ресурстарды тандап алуу, аларды окуучулардын мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык колдонуу, ошондой эле сунушталган маалымат каражаттары, сайттар менен иштөө мугалимге окутуунун эффективдүүлүгүн кыйла жогорулатууга мүмкүндүк берет, окуучулардын предметке болгон кызыгуусун арттырат, тил үйрөнүүнүн бир кыйла жаңыча жана жеңилерээк формасына өтүүгө аракет кылышат.

Биз сабактарда колдонгон интернет булактарынын ар биринин колдонуудагы өзгөчөлүктөрүнө кыскача баяндама беребиз жана жаш курагына, тилдик даярдык деңгээлине, Лексикалык бирдиктерди колдонууга керектүү даярдыкка, колдонуу мүмкүнчүлүктөрүнө, лексиканы үйрөнүү этабына, артыкчылыктарына жана кемчиликтерине көңүл бурабыз.

Quizlet <https://quizlet.com/> – 2007-жылы чыккан америкалык онлайн тил үйрөнүү колдонмо болуп саналат [11]. Quizlet учурда ар кандай окуу куралдары, оюндар жана тесттер аркылуу англис тилин үйрөнүү үчүн эң белгилүү онлайн ресурстардын бири болуп саналат. Quizlet ар кандай режимдерде сөздөрдү үйрөнүү үчүн флешкарталарды түзүүгө мүмкүндүк берет.

Жаш курагы: Quizlet интернет-ресурсу башталгыч класстын окуучуларынан баштап университеттин студенттерине чейин ар кандай курактагы окуучуларга чет тилин үйрөтүүдө колдонулушу мүмкүн.

Тил деңгээли: Интернет-ресурс окуучулардын бардык курактагы топторуна ылайыктуу болгондуктан, тилди билүү деңгээли да башталгычтан жогорку деңгээлге чейин өзгөрүшү мүмкүн.

ЛБ менен иштөөдө маанилүү аспект – аны колдонууга даярдоо. Сөз менен картаны түзүп, сөздү киргизип, сүрөттү тандоо керек (тиркеменин китепканасынан же өздөрү тарткан сүрөттү жүктөсө болот), ошондой эле котормо опциясын тандоо да керек, окуучулар жана студенттер бул ресурсту өз алдынча пайдалана алышат.

Тиркемеде сөз байлыгын өстүрүү үчүн бир катар режимдерди сунуштайт: • Флешкарддар (Flashcards). • Жаттоо. • Туура айтуу (Speller). • Орфография. • Тест.

Жогорудагы режимдердин бардыгы студенттердин *өз алдынча иштөөсү* үчүн да, *класста иштөө* үчүн да ылайыктуу. Бирок, жекече иштөөдө бул колдонмону пайдалануу аркылуу лексиканы үйрөнүүдөгү натыйжалуулугу бир кыйла жогору экендиги далилденген.

Артыкчылыктары: Quizlet интернет-ресурсунун негизги артыкчылыгы - лексиканы үйрөнүү үчүн режимдердин ар түрдүүлүгү, ошондой эле колдонуунун жеңилдиги. Тапшырмалар универсалдуу жана бардык курактагы жана ар кандай деңгээлдеги окуучулар үчүн ылайыктуу. Студенттерди каттоону талап кылбайт, тапшырмалар шилтемеде ачык турат.

Кемчиликтер: Quizlet интернет-ресурсунун олуттуу кемчиликтери жок. Белгилей кетүүчү бир гана нерсе, лексиканы жаттоо тиркеме менен өз алдынча иштөөдө натыйжалуураак болот, демек, бетме-бет үйрөнүү бул ресурс менен үйдө иштөөнү билдирет, жана *жалкоолор* үчүн *натыйжасыз*.

Educandy <https://www.educandy.com/> – Интернет платформасы жакында пайда болду, бирок азыр көптөр бул сайтты колдонуу Лексиканы окутууну жеңилдетет деп макулдашат [11]. Educandy лексикалык материал менен иштөө үчүн ар кандай куралдарды сунуш кылат.

Жаш курагы: Бул ресурс ар кандай курактагы окуучулар үчүн ылайыктуу, тапшырмалар башталгыч класстын окуучуларына да, орто мектеп окуучуларына да кызыктуу болот. Жогорку класстын окуучуларын окутууда бул интернет-ресурсту пайдалануу бир катар өзгөчөлүктөргө ээ болушу мүмкүн жана окуучулардын

кызыгуусуна жараша болот, анткени дизайн өспүрүмдөр үчүн ылайыксыз сезилиши мүмкүн.

“Matching pairs” режими төмөнкү оюндар аркылуу сөздөрдү үйрөнүүгө мүмкүндүк берет: Noughts&Crosses, Crossword, Match-up, Memory, Multiple choice.

Kahoot <https://kahoot.com/> – интернет -ресурсу учурда биздин өлкөдө жана чет өлкөлөрдө эң популярдуу окуу куралдарынын бири болуп саналат [11]. Ресурсту чет тилин окутууда гана колдонбостон, аны колдонуу мүмкүнчүлүктөрү башка окуу предметтери боюнча викториналарды, ошондой эле дисциплиналар аралык тестирлөөнү түзүүгө мүмкүндүк берет.

Жаи курагы: Тапшырмалар ар кандай курактагы окуучуларга ылайыктуу, башталгыч класстарда да, жогорку класстын окуучулары менен иштөөдө да класста колдонулушу мүмкүн.

Интернет-викторинаны түзүү үчүн суроолор жана жооп варианттарын киргизүү керек, андан кийин тапшырмалар сакталып, сабакта колдонулушу мүмкүн. Тиркеменин акысыз версиясы тапшырмалардын эки түрүн сунуш кылат – *multiple choice* жана *true/false*.

Интернет-ресурс жеке иш үчүн арналган, бирок аны колдонуунун башка жолдору да мүмкүн. **Kahoot** алыстан иштөөдө викторина өткөрүү үчүн да колдонулат. Класста иштөөдө окуучулар өздөрүнүн электрондук каражаттарын колдонушпаса жана класс компьютерлер менен жетиштүү жабдылбаса, бул ресурс командалык иш үчүн гана ылайыктуу.

Артыкчылыктары: Оюндун ачык дизайны жана үн коштоосу окуучулардын окуу мотивациясына оң таасирин тийгизет. Атаандаштык учуру студенттерди иш-чараларга тартууга мүмкүндүк берет. Өз алдынча викториналарды түзүү жөндөмү ар кандай лексикалык темалардын үстүндө иштөөдө ресурсту пайдаланууга мүмкүндүк берет.

Кемчиликтер: Интернет – ресурс менен иштөөдө эч кандай кемчиликтер табылган эмес. Ресурс бардык айтылган талаптарга жооп берет.

Корутунду. Интернет-ресурстарды колдонуу бир катар маанилүү дидактикалык милдеттерди чечүүгө мүмкүндүк берет: окуу процессинин эффективдүүлүгүн жогорулатуу, окуучулардын мотивациясын жогорулатуу, окууну жекелештирүү, таанып-билүү активдүүлүгүн жогорулатуу. Мындан тышкары, интернет ресурстары мугалимге визуализациянын кеңири спектрин колдонууга мүмкүнчүлүк берет. Интернет-ресурстар окутууга багытталган мамилени ишке ашырууга жардам берет, окуучулардын жөндөмдүүлүктөрүн, алардын билим деңгээлин, ыктарын жана чыгармачылыгын эске алуу менен окууну жекелештирүүнү жана дифференциялоону камсыз кылат. Бул жекелештирүү жана окутуунун дифференцияланган мамилеси, ал акыркы жылдарда барган сайын популярдуу болуп, окутуунун салттуу формаларын бир аз жокко чыгарат. Мугалим компьютердик технологиялардын жардамы менен окуу процессинде окуучулардын кызыгуусун жана ынтасын кеңири колдонууга шарт түзөт. Ошондой эле, чет тилин окутууда интернет-технологияларды колдонуу чет тилде баарлашуу менен гана эмес, анын чегинен чыгып кеткен көндүмдөрдү өнүктүрүүгө өбөлгө түзөт. Интернет кызматтарын колдонуунун натыйжасында төмөнкү психикалык операциялар өнүгөт: синтез, анализ, салыштыруу ж.б. Чынында эле, биздин изилдөөгө ылайык, балдар мугалимдин билим берүүчү интернет ресурстарын колдонуп, окуучулардын предметке болгон когнитивдик кызыгуусун арттырган сабактарды абдан жакшы көрүшөт.

Адабияттар:

1. Амелина О.В. ЭОР НП (Электронные образовательные ресурсы нового поколения) как способ повышения эффективности процесса обучения на уроках истории, реализация деятельностного метода обучения [Текст] О.В. Амелина / Проблемы современной науки и образования. – 2014. – № 2(20), – с. 48-51.

2. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) [Текст]: Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – М.: Икар, 2009. – 448 с. 4.
3. Бим И.Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. [Текст] / Бим И.Л. / – М.: Русский язык, 1977. – 278 с.
4. Девтерова З.Р. Новые образовательные технологии: компьютерные телекоммуникации в обучении иностранному языку [Текст] // Вестник Майкопского госуд. Тех-го уни-та. – 2009. – № 1.
5. Миролубов А.А. Становление и развитие принципов сознательности и учета родного языка в отечественной методике обучения иностранным языкам [Текст] // Мир образования – образование в мире. 2006. № 2(22). С. 63–70.
6. O'Malley, J.M., & Chamot, A.U. Learning strategies in second language acquisition. [Текст] / Cambridge, UK: Cambridge University Press. 1990.
7. Пассов Е.И. Образование и методика: от сущего к должному [Текст] // Вестник РУДН. Серия: Русский и иностранные языки и методика их преподавания 2017. Т. 15 № 4. с. 389 – 413.
8. Соловова Н.К., Баскакова Н.И., Бойко Е.Ю., Шильдяева Л.В. Использование свободного программного обеспечения в образовательном процессе [Текст] // Психолого-педагогический журнал Гаудеамус. 2010. Т. 2. № 6. С. 146–147.
9. Сорокин А.Н., Яковлева Е.И., Фильченкова И.Ф., Ширяева Ю.С., Краснопевцева Т.Ф. Концепции научно-образовательного центра: определение, перечень и структура [Текст] // Вестник Мининского университета. – 2021. – Том 9, № 1 <https://vestnik.mininuniver.ru/jour/article/view/1182> (Дата обращения 30.05.2023).
10. Шарыпова Н.В., Мезенцев А.В. Использование образовательных Интернетресурсов в преподавании школьного курса биологии [Текст] // Международный журнал экспериментального образования. – 2015. – № 9.
11. https://marinakurvits.com/37veb_servisovdlauchitel%D0%B0/ (Дата обращения: 12.04.2023).

УДК 802.0.37.022

Жоробекова Айнагуль Эрмековна, магистр,
Ошский технологический университет

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЁТА И АУДИТА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье предлагаются пути совершенствования учета и аудита финансовых результатов предприятия. Основное внимание уделяется необходимости обеспечения прозрачности, точности и надежности финансовой информации для содействия эффективному принятию решений. В статье предлагается несколько мер по совершенствованию методов бухгалтерского учета и аудита, включая принятие международных стандартов бухгалтерского учета, регулярные внутренние аудиты и привлечение внешних аудиторов для обеспечения соблюдения правил бухгалтерского учета. В заключении статьи подчеркивается важность постоянного совершенствования методов бухгалтерского учета и аудита для поддержания целостности и достоверности финансовой отчетности предприятия.

Ключевые слова: учет, аудит, отчетность, прибыль, убыток, финансовый результат, МСФО.